

F A T U M E R

Núm. 3
PRIMAVERA 1996

Campana d'amor i pau
tots te direm
repica, repica fort
per a cridar la gent.

Vull que repicos fort
i mos faigos recordar
la campana que teniem
dels nostres avantpassats.

Quan estarem a l'ermita
te volem sentir tocar
i en dos llàgrimes als ulls
te demano amor i pau.

Te van pujar molt amunt
per a poder col·locar
i dalt los hòmens t'esperaven
per a poder-te abraçar.

(Serafina de Dios)

400 PTA

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI

TELÈFONS D'INTERÈS

- Ajuntament del Pinell	42 62 31	- Consell Comarcal Gandesa	42 00 18
- Metge del Pinell	42 60 61	- D.A.R.P. Gandesa	42 01 46
- Guardia Civil Pinell	42 62 32	- Punt d'Informació Juvenil	42 06 14
- Ambulàncies Creu Roja Gandesa	42 06 97	- Estació autobusos Gandesa	42 09 10
urgències	42 00 36	- RENFE Móra la Nova	40 03 49
- Creu Roja Batea	43 05 00	- RENFE Tortosa	44 26 25
- C.A.P. Gandesa Ambulatori	42 09 65	- Avaries telèfon	002
- Ambulatori Tortosa	50 03 33	- Avaries llum	44 00 32
- Residència Verge de la Cinta	44 33 00	- Bombers Urgències	42 00 80
- Hospital de la Santa Creu	50 05 33	- Bombers Consultes	42 08 85
- Quinta l'Aliança	50 13 44		

INFORMACIÓ AUTOBUSOS - Hispano Igualadina

Sortides de Gandesa

	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius
Tarragona	6,20-8,50-15,00-16,50	8,00-8,50-16,50	16,50
Reus	6,20-8,50-15,00-16,50	8,00-8,50-16,50	16,50
Barcelona	6,20-8,50-15,00-16,50	8,50-16,50	16,50
Alcanyís	10,00-19,00	10,00-19,00	10,00

Retorn a Gandesa

	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius
Sortida Barcelona	7,00-11,00-16,00	7,00-16,00	7,00
Sortida Tarragona	8,15-12,30-17,15-18,45	8,45-13,30-17,30	8,45
Sortida Reus	8,50-12,45-17,50-19,00	9,00-13,45-17,50	9,00
Sortida Alcanyís	8,00-16,00	8,00-16,00	16,00

Llocs de Sortida:

Barcelona: Corte Inglés Diagonal / Tarragona: Estació d'autobusos / Reus: Estació d'autobusos / Alcanyís: Ava.d' Aragó, nº 5 / Gandesa: Estació d'autobusos

Informació: 77 06 98

Nous horaris del servei regular per carretera entre Saragossa-Tortosa-Amposta-Sant Carles de la Ràpita-Vinaròs

Línia Vall-de-roures-Tortosa, per Gandesa:

Anada			Tornada		
A	A	B	A	B	A
*	*	*	*	*	*
7.00	15.30	20.00	11.40	19.05	19.45
7.55	16.20	20.55	10.45	18.10	18.50
8.25	16.50	21.25	10.15	17.50	18.30
8.40	17.05	21.40	10.00	17.35	18.15
9.00	17.20	-	9.40	17.15	17.55
9.20	17.40	22.00	9.20	16.50	17.35
9.35	17.55	22.15	9.05	16.35	17.20
9.50	18.15	-	8.50	16.20	17.05
10.05	18.35	22.45	8.35	16.05	16.50
10.10	18.40	-	8.30	16.00	16.45
10.20	18.50	23.00	8.15	15.45	16.30
10.35	19.00	-	8.10	15.40	16.25
10.45	19.15	-	7.55	15.25	16.10

11.00	19.30	23.25	Amposta	7.45	15.15	16.00
11.15	19.45	23.45	Sant Carles	7.30	15.00	15.50
11.25	20.05	-	Cases d'Alcanar	7.15	14.45	15.25
11.30	20.10	-	Alcanar	7.10	14.40	15.20
11.45	20.25	0.00	Vinaròs	7.00	14.30	15.10
-	-	-	Benicarló	6.30	-	-

Itineraris: A: Diari, excepte festius; B: Diumenges
 *: Enllaços amb Madrid-Bilbao-Vitòria-Pamplona.
 Informació enllaços 977- 44 35 62. Informació línies regulars HIFE 977- 44 03 00

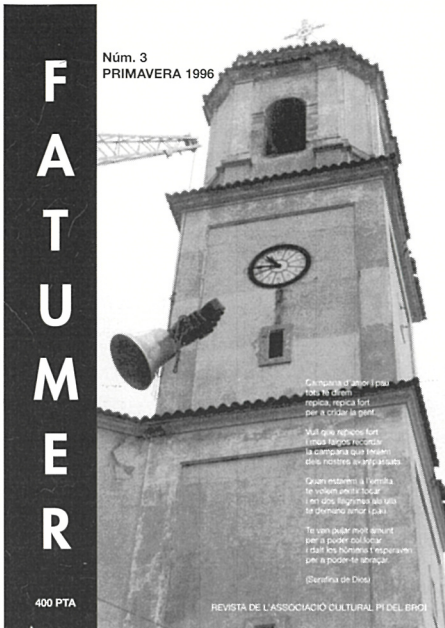
Anada	Tornada
6.00	Vall de Roures 18.45
6.10	Queretes 18.30
6.20	Calaceit 18.20
6.28	Caseres 18.10
6.43	Bot 18.05
7.00	Gandesa 17.45
7.45	Gandesa 15.45
8.00	El Pinell de Brai 15.35
8.10	Benifallet 15.25
8.20	Xerta 15.10
8.25	Aldover 15.05
8.45	Tortosa 14.45

INFORMACIÓ TRENS

Móra la Nova	Tarragona	Barcelona/Sants	Tortosa	Tarragona	Barcelona/Sants	
6'45	7'41	9'00	6'20	7'29	8'56	Reg
8'20	9'20	10'30	7'45	8'55	10'00	CE
12'30	13'30	14'56	9'00	10'23	11'56	Reg
14'43	15'43	17'00	10'45#	11'16	13'56	Reg
17'28	18'31	19'56	13'07	14'33	15'30	CE
19'17	20'16	21'30	15'45	17'06	18'04	CE
			16'55	18'16	19,35	CE
			17'43**	19'03	20'13	Delta
			18'10	19'51	21'00	Delta
			18'24	19'51	21'00	Delta
			19'40	20'57	22'05	Delta

*Només dissabtes i diumenges d'estiu

**només divend.i dium. #Només circula el juliol i agost

XIULETS i APLAUDIMENTS

- XIULETS a la brossa que llance la gent als esmorzadors i al recinte de Santa Magdalena.
- XIULETS a la gent que agafe aigua de la bassa del poble per ensofatar sense precaució, i que hi dixe ampolles i bosses de productes fitosanitaris que contaminen l'aigua.
- XIULETS a la mala qualitat de les plaques dels noms dels carrers i dels números de les cases.
- XIULETS al mal ús i poca neteja de les papereres del poble.

- APLAUDIMENTS a la iniciativa d'algunes famílies de recuperar façanes i portes antigues.
- APLAUDIMENTS a la Junta de Santa Magdalena per la bona organització de la festa i la inauguració de la campana.
- APLAUDIMENTS a la Setmana del Teatre dels actors i actrius del col·legi Cèsar Martinell.
- APLAUDIMENTS a la recuperació del camí de ferradura des dels Cagaferros a l'Algar.

AJUNTAMENT
DEL PINELL DE BRAI

CONSELL COMARCAL
DE LA TERRA ALTA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

CONSELL DE REDACCIÓ

Marc Martínez, M. Josep March, Selvi Alcón, Marifé Altadill, Àngel Altadill, Ramon Hernández, Josep Ramon Alabart, Magda Ferré, Lluís Peris, Montse Riba Cubero, Josep Maria March Ferré.

Tots los articles signats són responsabilitat dels seus autors.

EDITE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL "PI DEL BROI", LLISTA DE CORREUS DEL PINELL DE BRAI.

Impressió a Calceit per Gràfiques del Matarranya. D.L.T- 1436-95

CARTES D'OPINIÓ

Sobren mites

Rosa Fontcalda. Gandesa

Mos turmente la falta de temps, però continuam administrant lo que tenim en la frivolitat pròpia d'esta època descervellada, saturada de mites.

La nostra cultura ignore l'assossegament i prioritze la rendivilitat immediata sobre la qualitat i l'harmonia que proporcione viure en calma.

Ha mitificat lo diner, la velocitat, l'eficàcia, la joventut, la bellesa; tot barrejat en un còctel que es beu, invariablement, a la llum dels focus.

Com zombis àvids, produïm i reproduïm sense pensar més que el just, consumim fins a l'exageració i quan estem tips de tot, creem nous mites i els perseguim fins a quedar extenuats, sense alè. Mentrestant, l'implacable rellotge biològic amenaça. I mentre els anys viscuts dixen en naltres les seues petjades inevitables i desplacen formes de pensar i comportaments que creiem profundament arraiats, la interiorització dels mites continue sent tan profunda que mos coste desfer-nos-en definitivament.

La filosofia que va fer grans los grecs i altres pobles que es van abraçar en passió al pensament, avui per avui, sembla extravagància de gent inadaptada, xarradors i mandrosos. En qualsevol cas, una activitat poc seriosa esta de pas-

sar-se mitja vida analitzant l'essència de les coses.

Continue sent més ràpid crear uns bons mites, o millor encara, comprar-los ja fets al primer espavilat que mos els vengo en una mica d'enginy.

Als filòsofs actuals, professionals mediàtics ocupadíssims sempre, este assumpte no els traurà la son. Per més que els filòsofs renegon del carrer i corron desesperadament rere el coneixement i la fama com si fossen artistes, la filosofia no perd la calma. Una calma necessària, una calma que no és peresa: sinó el millor antídote per a la ignorància humana.

L'acció permanent, sense parar i sense pensar, en l'objectiu simple que ningú mos desplaço al carril dels lents, mos impeditx trobar el camí de la nostra felicitat. Hi ha gent que es console en lo conte: "La felicitat no existix", però esta fal·làcia em robe l'alegria. A mi no em servix.

RECUPEREM TRADICIONS

Pere Bilbé Alvarez
Membre del Club de Bitlles de
Corbera d'Ebre

Fa uns dotze anys, per iniciativa del poble de Rasquera, es va començar la pràctica del **joc de les bitlles**. L'IMAC (Institut Municipal d'Acció Cultural) de Reus va acollir la idea, i a Rasquera i Reus s'hi van afegir altres pobles: Corbera, Hospitalet de l'Infant,... D'aquesta manera es recuperava un joc que feia uns quaranta anys que no es practicava.

Antigament, el **Joc de les bitlles** era un entreteniment en el qual es jugaven cèntims: actualment, l'activitat té un caire cultural, esportiu i de germanor, amb l'objectiu que hi participi tothom que ho vulgui, i amb l'al·licient que en el dia de la competició es fa un esmorzar i es lliuren premis als millors tiradors en les modalitats: equip, individual i lliure.

Actualment, els pobles participants son: Rasquera, Reus, Corbera d'Ebre, l'Hospitalet de l'Infant,

Tivissa, la Fatarella, Vilalba dels Arcs, Paüls, Xerta, Colldejou, Alforja, Vandellòs i Masdemboquera.

Aquesta pràctica del **joc de les bitlles** dona lloc a una trobada intercomarcal en cada un dels pobles participants i, a més a més, es realitzen diverses competicions de lliure participació. No cal dir que com més pobles hi participem més bonica serà la festa, i més es fomentarà aquest joc que era tan tradicional en les nostres terres.

Assabentats que el poble del Pinell és un poble obert a la recuperació de tradicions i activitats culturals, volem convidar-lo que participi activament en aquesta festa. ENS AGRADARIA QUE US ANIMÉSSIU A RECUPERAR AMB NOSALTRES EL JOC DE LES BITLLES.

NOTA: Si algú de vosaltres està interessat en el joc de les bitlles poseu-vos en contacte amb l'Associació Cultural Pi de Broi.

ANAR AL FERRO

Antònia Serres
Bueneventura

Van començar als primers anys quaranta, quan uns valencians que s'allotjaven a ca Benet, pujaven a les serres a recollir els diferents metalls, restes de la passada guerra, que després venien als ferrallers Cobarret i Laureano. Així va començar un període que va anar fins el 57-58, en el qual molta gent del poble compaginava la feina al camp o la mina amb dos o tres dies a la setmana que anaven al ferro.

Feia poc que havia acabat la Guerra Civil i el que havia de ser la darrera ofensiva republicana, la Batalla del Ebre, es convertia en una batalla de desgast i una de les més sagnants, durant els gairebé quatre mesos que va durar, del 25 de juliol al 16 de novembre de 1938. Els exèrcits sofriren unes baixes innecessàries: 35.000 els Nacionals i 55.000 els Republicans, segons M. Tuñón de Lara, "La España del Siglo XX". S'ha de considerar que la xifra de morts es calcula en base a un mort per cada cinc baixes.

Això ens dóna idea de la gran quantitat d'explosius que es van llançar a la línia de front que anava de Faió a Benifallet, passant per Cavalls i Pàndols.

El primer reciclatge que va fer gent del poble va ser la recollida

de sacs, sarrons i roba abandonada a les xaboles i trinxeres. I també pals i reixat de filferro. Però un pregó de l'alcalde va aturar la recollida d'aquest darrer material.

Per part de l'exèrcit va arribar un destacament de recuperació que es va limitar a enterrar els morts que quedaven. No va ser fins bastants anys després, que van tornar amb detectors de metalls i feien explotar el material al mateix lloc on el trobaven. Mentrestant uns nois i uns pastors morien a l'intentar desmuntar un projectil o trepitjar una bomba. I els cabassos de ferro que cada dia baixaven de les serres a les espatlles de la gent, ajudaven a passar la setmana a moltes famílies.

Al principi només agafaven el material que estava a la superfície: ferro colat, acer, metall, ... Els projectils que no havien explotat normalment estaven colgats, així que primer els havien de descobrir i després fer-los explotar. Amb un matxet punxaven la terra i si la trobaven més flonja, els senyalava que allí podia haver-hi alguna cosa. Això suposava cavar fins trobar l'esperat projectil i després fer-lo explotar per aprofitar i vendre a diferents preus el colat, el coure, el metall.

Un sistema era posar-lo a una cova, calar-hi foc i esperar l'explosió. Però així es desaprovitava molt material perquè es feia trossets, i algú va ensenyar un nou sistema: "fer el pot". Es tractava de posar quatre projectils junts, tocant-se les espoletes i amb un pot de tomàquet fabricaven un explosiu amb trilita, un pistó i un tros de metxa. Així partien els projectils i aprofitaven tots els components. Els més atrevits es posaven el projectil entre les cames i amb una maceta i un escarpi desenroscaven l'espoleta. Els morters i les bombes de la pinya els posaven sota un marge, damunt d'una pedra i des de dalt en tiraven una altra a sobre per partir-los.

Foto cedida per Ramon Hernández

Podien guanyar fins 150 ptes quan el sou dels pagesos era de 25 ptes diàries. La mitjana era unes 80-90 ptes. Això era pels que dominaven millor la tècnica, que volia dir una gran capacitat d'observació, ja que es tractava de trobar un material que estava amagat. Aquest sistema l'utilitzaven els homes. Es tractava de temptejar quan observaven una matissa més ufana, potser havia crescut al clot enllacat que havia fet un projectil, o l'arrel torçada d'un arbust, unes faltes a una tira de vinya, les rames foguejades d'un arbre. Com sabien on eren situades les bateries que disparaven, calculaven la trajectòria dels explosius. També la terra cremada o blavosa era un bon senyal per seguir un rastre.

Les dones buscaven el material que havia quedat a la superfície. Tot el dia caminant amb el cabasset a la mà, la vista fixa a terra i mica a mica recollint tots els trossets fins aconseguir els quilos que els permetia fer-se el jornal. Quan plegaven encara els quedava unes dues hores de camí amb el cabàs al cap fins arribar a casa. Els millors dies eren els ennuvolats i després de ploure perquè descolgava el ferro. Anaven en grups i sortien del poble a punta de dia. Caminant arribaven fins a Salvaterres en vista de Corbera. Tenien tot el dia per davant i confiaven en la sort i sobre tot en la seva incansable tenacitat de seguir fins acabar el dia, i el següent i l'altre. Si hi havia algun home a vegades portaven un animal per la càrrega. Els llocs on trobaven més material era a les obagues de Cavalls i Pàndols (La Venta de Camposines, Les Carrugues, Vall de la Torre i Salvaterres) punt de mira de les bateries nacionals, situades darreta Corbera i al Coll del Moro (Gandesà). A les solanes hi havia el material republicà, que es disparava des de Cardó i Rasquera. La proporció era més de 1'1% favorable als Nacionals. Això expli-

ca els diferents recursos amb què comptaven els dos exèrcits.

Cal recordar els qui d'una manera accidental o intentant treure una espoleta van prendre mal o van morir. Especialment desgraciada va ser la família de Cal Moreno. Un noieta de 12 anys, Francisco Tramunt, va morir quan acompanyava el seu pare a pasturar les cabres. El seu germà gran Joan va perdre una mà. Uns cosins germans d'ells, Antonio i Pere Tramunt Benages de 16 i 18 anys respectivament van morir plegats quan intentaven desmuntar una espoleta la segona festa de Pasqua de l'any 1939.

Molt afectats van ser els pastors. Va morir Mingo de la Cabra a Cavalls, Ramon Llombart d'Horta als Brois, el 1942. Joaquím, també d'Horta va morir als Prats el 1948. També va morir el pagès Ramon Vallés de la Manelet.

Els ferits van ser: Llorenç Pujol de cal Monco, Cisco de la Ramona, Pere de la Xicarra, Juanito de la

Rafela, Xamaco, Cisco Leonart d'Horta i molts altres que no cito, i que van tenir petits accidents, sortosament sense conseqüències greus.

L'enginy i la ironia popular va aplicar noms de referència per designar les parts o la classe de material, així en deien bomba de la pinya, de la fite, o de l'ou.

Enginy, atreviment i gana portaven a aquestes situacions: llargues jornades de treball, caminar quilòmetres i quilòmetres cada dia, carrejant el ferro a les espatlles, i si la sort els acompanyava fer-se el jornal. Altres no van tenir-ne tanta i van deixar la seva vida. Però la gent estava acostumada a tot. Era una conseqüència més de la Guerra.

Agraeixo la informació aportada per Cisco de Batiston i Fernando de Paloma els quals van dedicar moltes jornades de la seva joventut a aquesta dura i perillosa experiència.

Noms d'alguns projectils i espoletes

L'enginy i la ironia popular va aplicar noms de referència per designar les parts o la classe de material, així en deien bomba de la pinya, de la fite o de l'ou.

Dels Nacionals:

Del 7 i mig d'acer i espoleta de la pessetera

Del 10 i mig de colat i espoleta de metall, però tenia un clau de ferro a dins que s'havia de treure.

Del 15 i mig del cul estret de colat o del cul ample.

Uns italians d'acer.

Bocaxuts, amb espoleta xata.

laios del 42 eren els que pesaven més.

Espoletes de la numeració, d'un projectil que al explotar a l'aire llançava boles de plom.

Dels Republicans:

Del 12 i mig amb dues cintes de coure i espoleta de la volandera.

Del 7 i 10 i mig amb espoleta de la baralluga.

Del 15 del cul estret de la volandera.

Excursions, esplai i espargiment

Josep Ramon Alabart i Eleuteri Martínez

Lo Pi del Broi us presente la programació de les sortides que es duran a terme el proper estiu:

Excursió a l'Algar

JULIOL

Dia 28 excursió en bicicleta de muntanya i a peu riu amunt.

1r tram: sortida en bicicleta des de la vall del riu Canaletes, mas de Rosselló i fins al salt de Sotorres.

2n tram: Des del salt de Sotorres fins al Ventador (sendera), després descens pel riu Canaletes fins al mas de Sotorres.

- Hora de sortida: 7:30 h.
- Lloc de concentració: la Pista
- Cal portar l'esmorzar, lo dinar i el banyador.

AGOST

Dia 18 d'agost excursió pel riu Sènia, Pi Gros, Faig Pare i pantà de la Sènia (on se podrà fer un bany).

- Hora de sortida: 7:30 h.
- Lloc de concentració: la Pista
- Cal portar l'esmorzar, lo dinar i el banyador.

SETEMBRE

Dia 29 de setembre excursió en bicicleta de muntanya.

Itinerari: Planes de Móra, camí de les Carrugues, la Fonteta, la Fontcalda i l'estació del Pinell.

- Hora de sortida: 8'30 h
- Lloc de concentració: la Pista
- Cal portar l'esmorzar i el dinar.

FUTBOL CLUB PINELL

Les 117 raons per a ser soci del C.F. Pinell

Realment és difícil, quan fa molta calor, poder pensar fredament i fer balanç d'una temporada. Arribat lo mes de juny, lo campionat acabe i les calors mos envaïxen. L'equip funcione en bons resultats, repetint la segona posició de la temporada passada, però fent millor futbol tot i suportar més lesions.

Però, per damunt de tot, cal ressenyar les 117 raons per les quals esta temporada 95-96 los socis han pogut celebrar la realitat del projecte basat en un grup d'hòmens que fan possible "LA MAGIA DEL FUTBOL" al nostre poble (perquè GOLS són raons).

Que el nostre suport dono raó a l'empenta dels nostres jugadors.

Va per valtres, campions!

La colla del Pinell de Brai al vaixell-presó

Manuel Arnús

(i II)

Maria Jesús Ardévol i
Gironés

8 d'octubre

A trenc d'alba ens hem aixecat tots. La higiene personal de cadascú ha estat en relació directa amb la imaginació que hom hagi tingut per fer-se la il·lusió que s'havia rentat.

Una hora després, ens han purgat amb una mena de líquid del qual els servidors de l'Estat en diuen "café amb llet".

A grans grups ens hem instal·lat damunt la coberta, comentant les incidències de la nit passada.

La guàrdia civil ha començat a dur més detinguts, sobretot de les comarques. Poques detencions individuals. De tots els pobles n'arriben bones representacions. De qualsevol població són sempre els homes que ocupen els mateixos càrrecs representatius: alcalde, consellers, jutge, caporal de some- tent...

10 d'octubre

Tot el dia arriben detinguts, molts d'ells joves, i que es coneixen amb detinguts dels altres dies. L'ambient es relaxa i tot és crits i xerinola. Això contrasta amb les cares de les famílies de molts detinguts, que esperen a la Puda del Serrallo el moment de visitar-los.

11 d'octubre

El règim del vaixell és de caserna. Ens aixequem a les 6'30 del matí. A les 7 serveixen el "café amb llet". Esmorzem a les deu i mitja. Sopem a les cinc de la tarda. A les nou, ens fan retirar de coberta.

13 d'octubre

També hi ha privilegis a bord. El comandant del vaixell ha habilitat per als presos els camarots de tercera, els d'emigrants i les bodegues. Els camarots de tercera són

on hi va la gent més distingida, o la que té més influència. Als d'emigrants, hi van els presos que tenen una carrera. Les bodegues, les infectes bodegues, són plenes a vessar, i encara continua arribant més gent.

14 d'octubre

Avui som prop de 600, els empresonats. Comencen les restriccions. D'ara endavant, la llibertat de moviments dels presos es reduirà fins a l'extrem d'arribar a la disciplina d'un presidi.

15 d'octubre

Els familiars visitaven els presos amb barquetes que s'acostaven al vaixell. Volien saber si era cert, tal com s'havia estès el rumor, que ens ho passàvem molt malament. Aviat els comandaments s'adonaren que allò no podia ser, que venia massa gent, que ens donaven massa ànims, i començaren altre cop les restriccions...

Al vaixell Manuel Arnús, amb el temps, arribàrem a ésser 900 detinguts. Dels 900, sols una sisena part foren condemnats; els altres, o bé amb la causa sobresseïda, o bé absolts per Consell de Guerra, o bé amb llibertat definitiva per no haver-hi acusació de cap mena en contra seva, tots foren alliberats. Aquests 350 detinguts que després de romandre dos o tres mesos a l'Arnús van haver de ser forçosament alliberats. Per què se'ls va detenir? Per què se'ls va retenir tant de temps al vaixell, si no hi havia acusació contra ells, i si existia era minúscula?

No cal dir que al vaixell hi foren empresonats tots els homes de les comarques que, directa o indirectament, havien pres part en el moviment. Però no foren ells sols. També anaren al vaixell els patriotes que veieren amb simpatia la gesta romàntica de les esquerres

alçant-se en rebel·lia contra l'opressió reaccionària de Madrid. I també hi feren cap els homes de bons sentiments que per deures familiars o d'amistat, feren costat a algun dels presos.

17 d'octubre

El règim al vaixell per a aquells que no disposen de recursos propis o de l'ajut d'algú, és dur. El menjar és pèssim i mal cuinat. Hom s'ha d'asseure a terra per menjar. Els que disposem d'alguns diners hem hagut de recórrer a la "cantina", on et fan un plat una mica més decent que et costa cinc vegades més que a qualsevol restaurant de ciutat.

19 d'octubre

De bon matí, quan ja s'ha esmorzat, la gent es reuneix en petits grups, gairebé sempre integrats per quatre o cinc presoners, però que van augmentant en nombre a mesura que la discussió puja de to.

16 de novembre

Per a demà o demà passat és esperat l'auditor general.

Aquesta matinada, a conseqüència del fort temporal que regna, s'han trencat les amarres de l'Arnús i de l'Andalusia. La topada entre els dos vaixells ha estat fortíssima. Molts dels presos han caigut de la llitera. L'ensurt ha estat general.

18 de novembre

Continuen les restriccions. Avui s'ha prohibit als presos la lliure circulació pel vaixell. Els mariners de guerra continuen també fent exercicis de tir servint-los de blanc les barques dels visitants. I continuen venint presos. Tot continua igual, tanmateix!

2 de desembre

Ens ha visitat l'il·lustre músic català Pau Casals, que té un germà seu empresonat al vaixell. Els presos han volgut fer-se una foto amb ell, i Casals, glòria de Catalunya, ha accedit amatent.

5 de desembre

Encara duen més detinguts i encara hi ha la meitat dels presos per declarar. Els que ja han declarat, si no són processats, els posen immediatament en llibertat provisional sota fiança. Si no ho fessin així, al vaixell no hi cabríem.

I així continuà encara un temps la vida a l'Arnús.

Després vingueren els consells de guerra, alguns dels quals un any després dels successos encara s'han de realitzar.

Dels que erem al vaixell, molts són en llibertat; uns altres hem anat alternant la llibertat amb la presó; d'altres, són a la presó o a presidi complint unes condemnes exorbitants.

Per a tots fou alliçonadora l'estada al vaixell. Els que no coneixen les característiques de la repressió, tingueren ocasió d'obtindre'n un cert concepte. Amics i enemics foren sospesats

a la balança de l'adversitat. El temps dels homes es posà a prova. Hom adquirí experiència, ciència pràctica de la vida...

Recordeu-vos-en, companys. No sigueu febles quan l'hora de jutjar aquesta repressió arribi."

Conclou amb el llistat de presoners ordenat per municipis. En el cas del Pinell de Brai, la llista de presoners era aquesta:

Angel Ferré Amposta.
Ferran March Traumat.
Pere Massip Montagut.
Emili Montagut Borràs.
Esteve Montagut Borràs.
Salvador Serres Serres.
Antoni Vallespí Martínez.
Llorenç Vallespí Montagut.
Pere Vallespí Montagut.
Josep Vinaixa Borrull.

La colla del Pinell de Brai al vaixell-presó Manuel Arnús

LA PUJADA DE LA NOVA CAMPANA

Maria Josep March

Lo Pinell, un dels pocs pobles de Catalunya on encara se manté viva la tradició de ventar les campanes en les mans, té des del passat 30 de març una nova campana per anunciar la festa de Santa Magdalena, que enguany se va celebrar el 20 d'abril.

Lo matí del dia 30 de març, després de ser beneïda la campana, se van començar els treballs per a instal·lar-la al campanar, que els veïns del poble vam seguir en molta expectació des de la plaça, finestres, balcons, carrers, entrades i sortides de botigues..., durant gairebé 3 hores.

Però l'espera va valdre la pena, ja que el toc de la campana va fer callar qualsevol dels dubtes que

s'havien creat al seu voltant. A la fi l'anunciament de la festa de la santa tornarie a fer-se en la força de l'antiga Bàrbara que tant trobàvem a faltar els pinellans; los aplaudiments, l'emoció i més d'una llàgrima ho van manifestar.

La instal·lació de la nova campana coincidix en lo dos-cents aniversari de la més antiga, la Bàrbara, i lo centerari de la més petita, la Maria Magdalena, dos campanes que han acompanyat los nostres avantpassats i també a naltres en los moments de joia i de tristor, i que per això mateix són, encara que moltes vegades de manera inconscient, una part important dels fets que succeïxen al nostre poble.

QUI ÉS QUI?

Cedida per: Maria Teresa Amposta Cugat

La vila del Pinell

Vanesa Serres Miranda

Sóc una noia de 14 anys que m'agrada molt l'escriptura, per això he decidit fer una petita redacció del Pinell de Brai, i m'agradaria que la llegíssiu molt atentament. Gràcies.

El meu poble, el Pinell sempre ha sigut un poble molt tranquil; la veritat és que per a la gent jove la tranquil·litat no és gaire agradable, a nosaltres ens agradaria que hi hagués més diversió, perquè a part que hi ha pocs llocs per anar ja se'ns fa massa avorrit, sempre anar al mateix lloc.

Quan no te n'adones ja has passat dos o tres cops pel mateix lloc del poble. La veritat és que és una mica petit, però tot i això és un poble bonic, té moltes coses per visitar, com la cooperativa, que és el lloc més fre-

qüentat per la gent de fora poble. Després està Sta. Magdalena, que el dia de la festa la gent es diverteix molt. La serra de Cavalls, per a la gent que li agrada la muntanya, està molt bé per anar-hi un cap de setmana; hi ha bastants coses per visitar: la font de Cavalls, i la font de la Gota. Animeu-vos i visiteu-ho.

També tenim les cases penjades que també és una de les parts més boniques del poble; quan véns per l'encreuament de Benifallet o Gandesa i mires en direcció al Pinell veuràs les roques del barranc i les anomenades cases penjades, però faltaria arreglar-ho una mica: ficar-hi més llum, fer-hi un mirador des de la part de dalt i netejar-ho; quedaria molt millor.

Ara m'agradaria parlar de les festes: està St. Antoni que és una festa animada, però no sabeu perquè es tan animada? Doncs perquè els Majorals l'animen, és una de les festes més divertides. Després està Carnaval que també l'organitzem els Majorals, Sta. Àgueda que s'ha començat a fer enguany (1996) (no és una festa gaire divertida), St. Cristòfol, Sta. Magdalena i després ja passem a les festes de St. Llorenç que comencen a l'agost: la gent jove es diverteix més, es fan penyes, balls de nit, disco mòbil, balls

de plaça, etc.

Perdoneu, però m'he deixat de dir que aquest any a St. Antoni s'ha fet la representació de la vida del sant i l'any que bé també s'ha decidit que es farà, però afegint-hi un ball de bastonets (espero que tinguin l'èxit que han tingut aquest any).

Aquesta any a festes d'agost, pels comentaris que es fan pel poble, també es vol fer una obra de teatre.

Una cosa que em sembla que agrada a tothom és anar de restaurant, per això tenim el Restaurant Àngel i la Braseria Can Manel, i si no voleu menjar tant està el Piqui, la Barraca i el Bar Nou, que són més per a fer tapes. Després de sopar tots en direcció a la Puça a fer un tragueta, que per més informació està al davant del Restaurant Àngel, però a veure si hi anireu tots el mateix dia que em sembla que no hi cabríeu, perquè és un local una mica petit, però divertit.

També és un poble de molta agricultura, la majoria de gent es dedica a la terra, es fan bones collites.

Em sembla que no em deixo res per explicar, perdoneu si s'ha fet una mica pesat, però em sembla que ens tornarem a trobar.

Adéu i espero que us hagi agradat.

II Setmana Teatral a l'Escola Cèsar Martinell

Laia March Olesa (7è d'EGB)

Aquest any l'escola Cèsar Martinell ha volgut tornar a representar obres de teatre. Es van realitzar al pavelló des del dia 4 al 7 de juny.

Els alumnes de l'escola començaven a assajar cada dia les seves obres, fins que va arribar la primera nit.

El dimarts dia 4 van representar les obres següents: *Les pastanagues presu-*

mides, per P3; *La tulipa que no volia créixer*, per P3, P4 i P5, i *La malaltia misteriosa*, per P5. Després d'aquestes obres tan divertides van aparèixer els de cicle superior, és a dir, 5è de primària, amb la seva obra *Un barret de palla d'Itàlia*.

L'endemà van actuar els de cicle inicial amb *La Blancaneus i els set nans*, una obra ben curiosa que tothom coneixem. Una anècdota molt divertida va ser que, quan el nans van haver d'aixecar la Blancaneus per posar-la dintre el taüt, el taüt se'ls va desparar i la Blancaneus va estar a punt de caure'ls-hi dels braços. Després d'aquests van actuar els de cicle superior, 6è, amb *Les olives*.

Ja era dijous dia 6, i ara els tocava el torn als de 7è d'E.G.B., amb l'obra *L'insola Baratària*, de Miguel de Cervantes. Els protagonistes d'aquesta història van ser Don Quixot de la Manxa i Sanxo Panza. Però el que va passar va ser que els de cicle mitjà van haver d'ajornar la seva obra a

causa que la protagonista estava malalta.

I a la fi va arribar l'últim dia, semblava que no però ja s'havia acabat la Setmana Teatral. El divendres van actuar els de 8è amb *El retaule de les meravelles*. Després van actuar els de cicle mitjà amb l'obra *El príncep i el captaire*. Llavors va venir el *show* de 8è. Ningú no s'ho esperava. Una divertidíssima imitació dels mestres. Tothom va passar-s'ho molt bé amb aquesta obra, però sobretot els alumnes de tota l'escola, que es van fer un tip de riure.

I per acabar els alumnes de 6è, 7è i 8è ens van fer una demostració de ball de saló. Nou parelles ens van ensenyar tot el que havien après durant tot el segon i tercer trimestre del curs amb la senyoreta Montse i Don Guillem. Va ser una bellíssima actuació i molt elegant.

A mi, la veritat, em va agradar molt, però algunes obres no se sentien gaire bé i retronava tot. Però gràcies a Déu tot va anar com una seda.

Què és l'OCIC de la Terra Alta?

Francesca Borràs i Aubà.
Assistent tècnic en Consum

La principal funció de l'oficina d'informació al consumidor, com el seu nom indica, és INFORMAR, però al mateix temps intentar que tot consumidor s'assabenti de quina és la via més adequada per reclamar en cas que haigó estat víctima d'engany en la compra d'algun producte o en la utilització d'un servei.

Les oficines per a la defensa del consumidor no estan posades perquè sí, sino que tenen una raó de ser. La Constitució espanyola, en los articles 148 i 149, esmente que és l'Administració la que ha de protegir els consumidors, tant la seua salut, com los seus interessos econòmics.

En lo cas de Catalunya, la Generalitat té competències exclusives en matèria de consum. La definició de consumidor i els seus drets queden establerts en l'Estatut del consumidor.

Per tal d'arribar al consumidor, se creen les oficines d'informació al consumidor. En nuclis grans de població, hi ha una oficina per municipi i s'anomene OMIC, és a dir, oficina municipal d'informació al consumidor, però a la nostra comarca, amb una població d'uns 13.000 habitants aproximadament, tenim una única oficina per a les dotze poblacions de la Terra Alta, per la qual cosa s'anomene OCIC, o sigue, oficina comarcal d'informació al consumidor.

Cada cop més, los consumidors acudixen a l'OCIC per realitzar les seves consultes, però fonamentalment quan arriben a l'oficina el mal ja està fet, i això no passarie si estos mateixos consumidors haguessen fet lo que calie en lo moment de fer una compra o contractar un sevei, petites coses com sol·licitar un pressupost, preguntar sobre la garantia que oferixen o demanar la factura. Però no tot és tan fàcil com això, per este motiu és millor assabentar-se de les coses, evitarem problemes.

En esta revista es publicaran diversos articles de consum que segur que seran del vostre interès, us recomanem que els llegiuésseu en atenció.

En cas que tinguésseu alguna consulta per a fer sobre el món del consum, podeu acudir a l'OCIC, la trobareu a la Plaça de l'Església, 10, de Gandesa. Los telèfons són lo 42 00 18 i el 42 06 47.

Així mateix, los drets del consumidor són los següents:

- 1.- Dret a protegir la seua salut i seguretat.
- 2.- Dret a que protegixon los seus interessos econòmics i socials.
- 3.- Dret a la informació.
- 4.- Dret a una educació i formació en matèria de consum.
- 5.- Dret de representació, consulta i participació.

Quan estos drets no es respecten, lo consumidor té el dret i l'obligació de presentar una queixa o una reclamació a la nostra oficina.

Horari: de 9 a 14 hores.

LO PROXIM DIA 3 D'AQUEST

prepareu-vos per al primer aniversari de

ASSOCIACIÓ CUERRE PI DE BROJ.

Hi haurà la segona **Trobada de Jotes** (enguany més pobles participants) i altres activitats molt interessants.

ENTREVISTA A GUILLEM BLANCH, DIRECTOR DEL CEIP «CÉSAR MARTINELL»

Selvi Alcón
Ramon Hernández
Maria Josep March

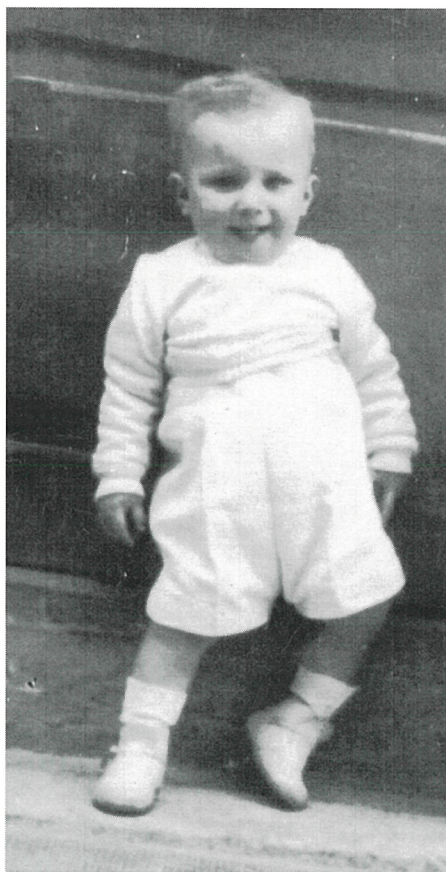

Foto cedida per Guillem Blanch

1. Què recordau com a més bo de la vostra infància?

Los moments que jugàvem a la plaça major i en los companys en tota aquella classe de jocs que no teníem cap joguet, però mos ho féiem tot naltros i anàvem per les brosses a fer-nos espases, en soles de sabates a jugar a *sello*, en los ossos dels animals jugàvem a *todo*. Aprofitàvem tot lo que podíem per a fer jocs.

2. Què recordau com a més dolent de la vostra infància?

La falta d'una sobrada economia familiar per a poder anar d'aquí cap a allà en l'època estudiantil. Tot i que no se sortie tant, però moltes vegades mos vam quedar més d'un per no disposar d'esta economia.

3. Lo joc preferit de quan éreu xiquet?

Los patacons i també el dia de la Fogasseta (lo Dijous Jarder).

4. Què volíeu ser de gran quan éreu petit?

Metge.

5. Una virtut i un defecte que teniu

Una virtut: han de ser els altres qui l'han de posar.

Un defecte: ser massa exigent, fins i tot en mi mateix. Arriba un moment que estàs insatisfet.

6. Un fet que us haigo marcat la vida

Quan teníem 8 o 9 anys, un amic, Robert Gimenes, va caure al canal i s'ofegava, no sabíem nadar i no hi havia manera de sortir. Mos vam preocupar tots molt. En un tros de canya el vam poder traure de dins.

7. Un bon mestre, quines qualitats indispensables ha de tindre?

Entrega. Fer lo que has de fer pensant que els alumnes són l'únic que hi ha allí al davant.

8. Personalment què ha representat la direcció de l'escola Cèsar Martinell?

Com a director ha representat un enriquiment en lo que ha estat lo tracte en diferents persones, haver-te d'obrir molt en lo que diem ara relacions públiques, en les diferents institucions del poble, fins i tot de fora del poble, les comarcals. Però també ha estat negativa. Les relacions en les persones és d'allò més problemàtic, te porta a aquella situació que en diem cremar-se i que fa que moltes vegades deixes les coses, tot i que hi creus i vols tirar endavant algun projecte, i les deixes córrer perquè els enfrontaments en les persones fan que a poc a poc te vaigues decebent, desil-

lusionant.

Clar que de vegades una persona, un cas, una situació no els podem generalitzar. Desgraciadament los humans generalitzem d'un sol fet. De totes maneres ha estat molt enriquidor, fins i tot com a persona, lo que he arribat a formar-me en estos nou anys en la direcció. En este aspecte ha estat molt positiu.

9. Com creieu que repercutirà la reforma educativa a la nostra comarca i en especial al Pinell?

És conflictiva en l'àmbit de la repercussió comarcal. Penseu que en los pobles mos anem quedant deshabitats. Los naixements, la natalitat va baixant i si a més a més lo futur és seguir estudiant i sempre s'ha d'anar a estudiar fora, això no és bo per a la comarca, per als nostres pobles, per al Pinell tampoc, és clar. Llavors és una llàstima que en lloc de dixer-los dos anys més per a poder viure al poble dins del nucli familiar, haiguen de marxar abans d'hora.

A més a més lo problema conductual, en l'àmbit de grups una mica estranys, que fa que per influència se vaigue imitant. Això com a família, com a pares mos ha de preocupar, les relacions dels nostres fills en esta etapa d'adolescència o preadolescència que és conflictiva i que imiten bastant no les bones accions, no aquelles persones que són estudioses i responsables, sinó tot lo contrari. Estos aspectes socials més negatius són los que valoren més los adolescents.

10. Què li sembla el Pinell com a poble?

Com a poble, preciós. Teniu una sèrie de llocs històrics, com per exemple la cooperativa, que podríeu explotar, que podríeu viure al costat de la cooperativa, i es viu bastant d'esquena. Llavors és una llàstima que totes estes infraestructures que teniu no les aprofiteu perquè una mica és el futur, en l'àmbit d'edificis, de turisme.

En l'àmbit de relacions entre persones, bé. En l'àmbit de famílies, la gent respon, està conscienciada que l'escola és important. En l'àmbit d'alumnat hi ha alguns conflictes, també en l'àmbit de famílies, però és molt concret, no podem generalitzar. Jo estic content. Des què vam arribar aquí la Montse i jo hem pensat que este poble és lo nostre poble i los alumnes són una mica com si fossen los nostre fills i pensem que com a mestres los

hem de formar i que esta formació ha de sortir de part nostra.

11. Quin futur veu per a les xiquetes i els xiquets del Pinell?

Lo futur és difícil. O es busquen aquelles professions, aquelles sortides que són una mica la novetat, o malament. Lo que han d'estudiar és lo futur, una professió que sigue lo futur. S'han de buscar aquelles sortides que encara no siguen conegudes, les més noves. La gent pot trobar cadascú el seu lloc.

L'escola hem fet molt per a conscienciar en l'àmbit de sortides professionals: bus de les professions, xerrades (per a l'alumnat, per a les famílies). Sempre los hem dit que busquen les més noves i que en la que agafen intenten de ser lo millor. Això és una mica lo futur. En totes les professions qui té èxit és qui s'entrega, qui és creatiu, innovador en el seu treball i sobretot, responsable.

12. Com veieu la societat general en què vivim?

La societat la veig en un punt que encara podem trobar aquelles característiques positives, lo que passa és que el futur de la societat lo començo a veure una mica negre. Veus com tots aquells models de països com els Estats Units, França, Alemanya, estos països més avançats, més desenvolupats estan entrant en situacions, sobretot la joventut, de més irresponsabilitat, d'influències en aquells grups de les urbes, de rockers, de cadenes i preocupa una mica si esta és la responsabilitat del futur i si esta és la imatge que ha de donar.

També, en la reforma, grans concentracions en les capitals de comarca. L'ambient con acabarà? Mosos d'esquadra als instituts de secundària? Este és una mica el problema del futur, el problema de la societat. Si la nostra joventut entra en estes situacions de tants conflictes, en los mateixos centres d'estudi, que són centres culturals i formatius, dius "Déu n'hi do". Abans era una mica l'ambient de barris polèmics, d'immigrants, però avui tota esta problemàtica social l'estem vivint aquí, a la Terra Alta.

A més a més, l'entrada laboral fins als 16 anys, presa de decisions en el món del treball. Tot se complica. Cap a on anirem? Hem de ser positius. Hem de recapacitar en l'àmbit de les famílies per saber quin futur volem, perquè, sense cap dubte, qui guia el futur dels seus fills són les famílies.

13. Quin personatge us agradaria conèixer en persona. Per què?

La pedagoga Marta Mata. Té una casa pairal on se troben grups de mestres i fan xerrades pedagògiques, sobre l'escola, sobre els mestres. A mi sempre m'ha agradat el món de l'escola i poder entrar en un nucli així de gent que domina el tema, pots aprendre molt.

14. Un llibre:

Històries naturals, de Perucho. També *El mono vestido* i *El mono desnudo* i *Un món fel·lç*. També qualsevol llibre de Freud i de la seua filla sobre el món dels somnis i, és clar, publicacions comarcals i de Xerta.

15. Una pel·lícula:

Pel·lícules sobre històries, aventures sobre els descobriments de noves races, d'etnografia, com per exemple Rapa Nui.

16. Una cançó especial:

Lo rock de la presó.

17. Un tipus de música:

Música tipus ball de saló (vals, pas doble) que sigue rítmica.

18. Un esport:

Atletisme

19. Un programa de la TV:

Els còmics anglesos com Mister Bean. També tot lo que són documentals de Cousteau, els de TV3, com Mediterrània. Si pugués els veuria tots, però afortunadament veig poca tele.

20. Un programa de ràdio:

Les notícies a les 8 o les 7, quan m'aixeco.

21. Un lloc per a no anar i un per a anar?

Per a no anar: a la discoteca

Per a anar: a la muntanya; vegetació, oblidar-nos de tot, en un llibre, anar a la meua.

22. Una estació de l'any:

M'encantava la primavera, però a través del temps hai variat i potser ara m'agrada més la tardor.

23. Un dia de la setmana:

Un dijous. Potser pel Dijous Jarder, lo dia de la Fogasseta.

24. Un color:

Abans era el blau, però ara potser el verd, perquè és més naturista, més ecologista.

25. Un plat:

Fruita

26. Una beguda:

Sucs

27. Un sentit:

L'oïda

28. Una bandera:

La catalana

29. Un joc:

Lo guinyot.

30. Muntanya o platja?

Muntanya. També m'agrada la platja, però és més avorrida, més monòtona.

31. Poble o ciutat?

Poble. La vida als pobles és molt enriquidora.

32. Nit o dia?

Nit

33. Caminar o sofà?

Caminar

34. Peix o carn?

Peix

35. Finalment, què pensau de la revista FATUMER?

La revista FATUMER és una de les experiències que haurien de crear-se a tots los pobles. És una manera de contactar en la gent. Fa falta que una sèrie de notícies, visions, preocupacions puguen arribar a tota la gent del poble. És interessantíssim que ho fésseu i us encoratjo per a què que ho tirésseu endavant i no la dixeu perdre mai, al contrari, intenteu buscar més gent per a poder entrar a formar part de la revista. És cultura, és enriquiment dels pobles i de les persones. L'experiència com a grup és positiva.

Foto cedida per Guillem Blanc

RESULTATS DE LES ELECCIONS ESTATALS

Eleccions a Corts Generals 1993 (6 de juny)

1. Congrés dels Diputats

Nombre d'electors censats: 961
 Nombre d'electors de la Mesa que han votat: 662
 Nombre de paperetes nul·les: 2
 Nombre de paperetes en blanc: 4

Vots

1. Partido Popular (PP) 185
 2. Partit Obrer Revolucionari (POR) 1
 3. Centro Democràtic y Social 5
 4. Iniciativa per Catalunya 38
 5. Agrupación Ruiz Mateos-ADE (RM-ADE) 1
 6. Partido Humanista (PH) 0
 7. Partido de la Ley Natural 0
 8. Partit Ecologista de Catalunya-Verde (PEC-Verde) 1
 9. Unificación Comunista de España (UCE) -
 10. Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) . 193
 11. Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) 66
 12. Partit Socialista dels Treballadors (PST)
 13. Convergència i Unió (CiU) 163
 14. Coalición por un Nuevo Partido Socialista (CNPS).... 0
 15. Los Ecologistas (LE) 0
 16. Els Verds-Confederació Ecologista de Catalunya 2
 17. Falange Española de las J.O.N.S. (FE-JONS) 0

Eleccions a Corts Generals 1996

1. Congrés dels Diputats

Nombre d'electors censats: 941
 Nombre d'electors de la Mesa que han votat: 731
 Nombre de paperetes nul·les: -
 Nombre de paperetes en blanc: 2

Vots

1. Partido Popular (PP) 158
 2. Partit Revolucionari dels Treballadors (PRT). 2
 3. Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) 72
 4. Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) ... 306
 5. Partido Humanista (PH)
 6. Unión Centrista (UC)
 7. Partit Obrer Revolucionari (POR)
 8. Convergència i Unió (CiU) 155
 9. Coalició Iniciativa per Catalunya-Els Verds (IC-EV) .. 35
 10. Falange Española Auténtica
 11. Els Verds Europeus-Alternativa Ecologista de Catalunya (EVE-AEC) 1
 12. Plataforma Independiente Ciudadana de Cataluña (PICC)

SOLUCIONS A "QUI ÉS QUI?"

1. Antonio de Roman (viu fora)
 2. Pere de Roc de Calil
 3. Llorenç de la Borrulla, Alconet
 4. José de Torrado (viu fora)
 5. Pere de Camilo
 6. Josep de Llafega
 7. Don Miguel (el mestre, és mort)
 8. Agustí Chertó
 9. Salvador de la Botera (viu fora)
 10. Baldesà de Saracan (és mort)
 11. Fernando de Pamplona
 12. Joan Francisco del Ros
 13. Batiste del Cantonero
 14. Josep del Surdo
 15. Agustí de Nenso
 16. Sisco de Batiston
 17. Joaquim de Tomaset
 18. Agustí Vallespí (Salut)
 19. Llorenç de Macari (és mort)
 20. Sisco de Pitxó
 21. Santos de Pantoca
 22. Eugenio de Verano

23. Pep de l'Arany
 24. Magí del Julià (viu fora)
 25. Angel de Simó
 26. Josep del Gaiter (viu fora)
 27. Basilio de l'Hortènsia (viu fora)
 28. Ramon del Marrojà (viu fora)
 29. Antonio de Vallés (viu fora)
 30. Josep de Pataca (és mort)

31. Victoriano
 32. Paquito del Murciano (viu fora)
 33. Josep de Pitxonet
 34. Miguelín (fill del mestre)
 35. Segundino de Catxarri (és mort)
 36. Llorenç del Peinado.
 Segurament la fotografia es va fer l'any que van inaugurar les escoles.

ACTES DELS PLENS DE L'AJUNTAMENT

Acta sessió plenària ordinària realitzada el dia 5 de febrer de 1996

Regidors absents: Laura Crespo Sabaté (per motius laborals)

01. Aprovació sessió anterior.

0.2 Rebutis impagats: servei recaptació de la Diputació.

Davant lo volum de rebuts impagats que a hores d'ara obren en la Secretaria municipal i la manca de recursos per tal d'aconseguir la seua recaptació, en procediment de via executiva, s'acorde:

Primer.- Sol·licitar per mitjà de correu certificat lo pagament dels esmentats rebuts als titulars afectats.

Segon.- Sol·licitar davant lo president de la Diputació de Tarragona la intervenció de l'organisme autònom de recaptació d'ingressos locals BASE, per tal que gestioni el cobrament dels esmentats rebuts en via executiva.

Votació: afirmatiu 5. Abstenció 3 (Grup UPLTA)

Lo Sr. Pere Joan Chertó, cap del grup polític UPLTA, expose que esta iniciativa és molt positiva però que com que no es tracte globalment l'àmbit fiscal propi de l'Ajuntament, lo seu grup polític s'absté. Lo Sr. Josep Llorenç Serres done suport a esta posició. Lo Sr. Josep Ramon Pellissa Amposta també demane una acció més general en relació a totes les activitats econòmiques del municipi, però considera necessari donar suport a esta iniciativa de l'equip de govern.

03. Connexions xarxa abastament d'aigua potable
De part de particulars, s'ha constatat un mecanisme de sol·licituds de baixa/alta alternatives per a evadir el pagament del preu públic corresponent durant uns determinats mesos -hivern, tardor, bàsicament-. Per a posar fi a estes pràctiques lo règim fiscal acorde:

Primer.- Redactar una normativa molt restrictiva en relació a estes pràctiques constataades.

Segon.- Modificar l'ordenança fiscal afectada per esta nova normativa.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

04. DARP programa millora rural sol·licituds

canvi d'actuació

Un cop informats de part del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca que les subvencions atorgades en càrrec a l'exercici 1990 han estat cancel·lades, i després de considerar que este Ajuntament comptava amb una obra subencionada en càrrec a l'exercici 1990 per un import de 400.000 ptes., que ja ha estat executada (pavimentació parcial del c. de Bonaire i clavegueram del c. del Calvari -perllongació-). Atès que hi ha la possibilitat de sol·licitar un canvi d'actuació subvencionada en càrrec a exercicis posteriors, s'acorde:

Primer.- Sol·licitar que l'obra executada corresponent al programa de subvencions 1990 siga inclosa en lo programa de subvencions 1994, i que es retiro d'este programa l'obra "Tancament d'un edifici municipal" que encara no ha estat executada.

Segon.- Traslladar el present acord als serveis territorials del DARP a Tarragona.

Votació: unanimitat regidors presents.

05. Enllumenat públic: informe segona certificació i darrera

Com que des dels seveis tècnics del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya se mos ha sol·licitat la redacció i aprovació de l'informe de preus contradictoris en relació a dos partides resenyades a la segona part, segona fase titulades:

-Ud. farola típica de xapa metàl·lica galvanitzada, per un preu de 43.340 ptes.

-Pa. imprevises en conduccions existents, per un preu de 3.453 ptes.

S'acorde:

Primer.- Aprovar informe redactar pel tècnic director de l'obra.

Segon.- Traslladar l'esmentat informe als serveis tècnics del Departament de Governació.

Votació: unanimitat regidors presents.

06. Formació mesa electoral eleccions a Corts generals 1996

Titulars:

President.....Helena Pérez López

1r Vocal.....Marina Algeró Alcón

2n Vocal.....Lázara Borrull Amposta

Suplents:

De president.....Magdalena Serres Borrull

De president.....Verònica March Salvat

De 1r vocal.....Fco. Martínez Montaña

De 1r vocal.....Antonia Borràs Llop

De 2n vocal.....M. Àngels Serres Serres

De 2n vocal.....Lidia Pereira Da Silva

07. Comptes de recaptació 1995 base- ingressos locals

1.- Compte de recaptació voluntària 1995

Concepte Càrrec Ingressos Deutors

IAE 1.683.750.- 1.578.414.- 105.336.-

Urbana 4.085.543.- 3.993.401.- 92.142.-

Rústica 155.460.- 152.270.- 3.190.-

Camins 712.200.- 608.288.- 103.912.-

Total 6.636.953.-

6.332.373.- 304.580.-

Total ingressos.....

6.332.373.-

Recàrrec provincial IAE.....

433.910.-

Ingressos Ajuntament.....

5.898.463.-

Premi cobrament OART.....

235.939.-

Ingressos líquids Ajuntament.....

5.662.525.-

2.- Compte de recaptació executiva 1995

Executiva Càrrec Ingressos Deutors

Anys 1992 al 1995 1.600.170.- 469.827.-

1.049.506.-

08. Sol·licitud subvenció obra Font del Broi

S'acorde:

Primer.- Presentar sol·licitud d'ajut econòmic davant lo Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya per a tirar avant l'execució de l'obra "I Fase conducció d'aigua potable de la Font del Broi al Pinell de Brai".

Segon.- Xifrar l'ajut econòmic sol·licitat en 3.462.075 ptes, corresponent al 50% del pressupost total de la inversió.

Votació: unanimitat regidors presents a l'acte.

09. Consell comarcal: proposta per a gestió residus urbans

S'acorde:

Primer.- Retirar este punt de l'ordre del dia en espera d'una proposta més precisa sobre esta qüestió (en dades econòmiques més concretes).

Segon.- Enunciar la necessitat que el tractament dels residus generats a la nostra comarca s'efectue dins de la comarca, i que s'eviti lo seu trasllat a plantes de tractament alienes.

Votació: unanimitat regidors presents a l'acte.

10.- Relació vies i carrers del municipi L'Institut Nacional d'Estadística, mos ha enviat la relació que consta als seus arxius de vies i carrers del municipi. S'acorde:

Primer.- Aprovar la relació de vies i carrers dels municipi del Pinell de Brai.

Segon.- Traslladar este acord a la delegació territorial de l'INE.

Votació: unanimitat regidors presents a l'acte.

11.- Proposta mocions Unió de Pagesos Després de sotmetres a la consideració del Ple de l'Ajuntament les mocions proposades per la Unió de Pagesos per tal que sigon preses per este Ajuntament:

1r.- Moció sobre les indemnitzacions compensatòries per a zones desfavorides (directiva CEE 75/2681)

2n.- Moció sobre el reg de la Terra Alta.

S'acorde:

Primer.- Aprovar-les en lo seu text íntegre.

Segon.- Traslladar-les als diferents organismes de les administracions públiques que en resulton afectades.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

12. Precs i preguntes

Acta sessió plenària ordinària realitzada el dia 11 de març de 1996

Absents: Laura Crespo Sabaté (per motius de salut)

01. Aprovació acta sessió anterior

02. Proposta gestió residus urbans

Acords:

Primer.- Delegar en lo Consell Comarcal de la Terra Alta la gestió del servei de recollida de residus sòlids urbans, transport fins a l'abocador adient i tractament d'estos residus, si s'escau.

Segon.- Establir un conveni de col·laboració en lo Consell Comarcal per al cofinançament del servei en lo Consell Comarcali que recullo les delegacions anteriors, adquirint expressament lo compomís d'assumpció econòmica de la despesa que representarà l'execució del servei que delega este municipi en lo Consell Comarcal.

Quart.- Donar compte al Consell Comarcal dels anteriors acords.

Votació: equip de govern (4) Sí

UPLTA (3) No

PP (1) No

S'aproven los anteriors acords perquè decidix lo vot de qualitat de l'alcalde-president.

Lo Sr. Pere Joan Chertó, cap del grup UPLTA, fonamente el vot negatiu del seu grup polític en lo rebuig taxatiu que la brossa de la nostra comarca sigo portada a una altra comarca: considere precipitat pronunciar-se sobre esta qüestió sense l'anàlisi dels documents del Consell Comarcal en relació a la instal·lació d'un abocador comarcal a Gandesa.

Lo Sr. Josep Llorenç Serres expose que al Consell Comarcal encara no s'ha pres cap decisió respecte a l'abocador comarcal.

Lo Sr. Josep R. Pellissa done suport a la postura presa pel grup UPLTA.

L'alcalde, Sr. Pere Martí, explica el sentit afirmatiu del vot de l'equip de govern com a l'única alternativa immediata i eficaç al greu problema plantejat en lo tractament de residus sòlids urbans.

Un abocador propi per a la comarca és sens dubte un bon projecte però fins que no sigui una realitat s'han d'habilitar altres solucions con la que ha estat presentada pel Consell Comarcal.

03. FEDER 5b) quadre finançament calendari d'execució

1.- Quadre de finançament:

-Pressupost projecte: 20.007.710 ptes.

-Subvenció FEDER 5b): 10.003.855 ptes.

-PAM-Diputació: 5.000.000 ptes.

-Aportació municipal: 5.003.855 ptes.

2.- Calendari execució:

-Bianualitat 1997-98.

Quant a este punt, s'acorde:

Primer.- Aprovar quadre finançament i calendari d'execució especificats.

Segon.- Traslladar este acord al DARP, Direcció General d'Estructures Agràries, Ser-

vei de Desenvolupament Rural.

Votació: equip de govern (4) Sí

UPLTA (3) S'absté

PP (1) Sí

04. Pla d'acció municipal. Distribució subvenció

La Diputació de Tarragona ha informat que este Ajuntament rebrà aproximadament una subvenció de 15.185.350 ptes, en càrrec al PAM (1996-99), i s'acorde:

Primer.- Distribuir la subvenció atorgada entre els següents projectes d'inversió:

1.- Acondicionament zona oci al recinte piscines municipals i entorn. Sol·licitud subvenció: 5.000.000 ptes.

2.- Urbanització c. de la Carretera (perllongació de l'Av. de Catalunya). Sol·licitud subvenció: 2.500.000 ptes.

3.- 1a part, 2a fase Centre Cultural. Sol·licitud subvenció: 7.695.350 ptes.

Segon.- Aprovar la inversió total derivada de l'execució dels projectes esmentats al punt 1r.

Tercer.- Traslladar el present acord a la Diputació Provincial.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

05. Pla d'emergència nuclear zona II. Lo Pinell de Brai

S'acorde:

Primer.- Aprovar Pla d'emergència nuclear municipal. Zona II. Lo Pinell de Brai.

Segon.- Traslladar el present acord al Govern Civil de Tarragona (servei de Protecció Civil).

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

06. Alienació habitatge Av. de Catalunya, núm. 23

Com que s'ha conclòs lo termini temporal que havie de regir la subhasta pública convocada per a procedir a l'alienació de l'habitatge de propietat municipal situat a l'Av. de Catalunya, 23, sense que s'haigon presentat ofertes econòmiques a considerar, i després de considerar la possibilitat legal de convocar una nova subhasta pública per a l'alienació d'este habitatge, s'acorde:

Primer.- Alienar el bé immoble descrit, en qualificació jurídica de bé patrimonial, mitjançant subhasta pública pel preu cert de 4.312.250 ptes.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

07. Procés selectiu incurs

Publicades les bases que han de regir la convocatòria del procés selectiu incurs per cobrir una plaça d'operari de comeses múltiples d'este Ajuntament, s'han observat una sèrie d'errors materials i de transcripció que s'haurien de subsanar. És per aixó que s'acorde:

Primer.- Modificar les bases publicades.

Tercer.- Publicar anunci de rectificació de les bases publicades al DOGC i al BOP. També al taulell d'anuncis de l'Ajuntament.

Quart.- Lo període de 20 dies naturals per a la presentació d'instàncies de part dels

interessats a participar en este procés selectiu incurs es comptarà a partir de la publicació de l'acord de rectificació de les bases esmentades al DOGC/BOP i al taulell d'anuncis municipals.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

08. Normativa ajuts transeünts

Redactada la normativa d'ajut institucional als transeünts, se sotmet a la consideració del Ple de l'Ajuntament. S'acorde:

-Aprovar-la en lo seu contingut, tot afegint una nova redacció que defujo lo terme "prohibir".

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

2.- Col·locació cartells anunciadors.

-Mantenir la seua instal·lació en les entrades del nucli urbà del municipi, en caràcter informatiu.

Votació: equip de govern (4): sí

UPLTA (3): sí (en relació al text respecte a la venda ambulant). No (respecte al text de prohibició de la mendicitat).

PP (1): sí

09. Actuació ermita de Santa Magdalena

S'acorde:

Primer.- Aprovar l'execució del projecte "Sanejament i accessos a l'ermita de Santa Magdalena del Pinell de Brai", per un import total de 2.300.000 ptes.

Segon.- Formalitzar davant la comissió de Territori i Urbanisme de la Diputació Provincial de Tarragona, sol·licitud de subvenció per import del 50% del pressupost d'execució xifrat al punt 1r.

Tercer.- Informar la Junta de Santa Magdalena que haurà d'aportar l'altre 50% del pressupost total de l'obra.

Quart.- L'Ajuntament gestionarà l'execució de les obres però no farà aportacions econòmiques per al seu finançament.

Votació: unanimitat regidors presents a l'acte.

10. Publicitat fetes locals. Sol·licitud subvenció

En considerar la proposta de l'empresa IPICSA, per tal que este Ajuntament participe en un projecte de creació d'una base de dades sobre les seues festes locals, per tal d'efectuar una publicitat en l'àmbit de tot Catalunya pels mitjans de comunicació, i davant la possibilitat d'accedir a la concessió d'una subvenció xifrada en lo 50% de la quota anyal que s'ha de liquidar, s'acorde:

Primer.- Acceptar proposta de l'empresa IPICSA.

Segon.- Aprovar la despesa a realitzar, per import de 69.600 ptes.

Tercer.- Sol·licitar al Consell Comarcal de la Terra Alta la tramitació d'una sol·licitud de subvenció, mitjançant IPICSA, per l'import del 50% de la despesa aprovada.

Quart.- Establir el compromís de sufragar la part no subvencionada d'este projecte.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

11. Padrons recaptació municipal de 1996
S'acorde:

Primer.- Aprovar els padrons de recaptació formats, que són los següents;

-IBI rústica. IAE impost.

-IBI urbana.

-Impost vehicles tracció mecànica.

-Taxa per recollida escombraries.

-Taxa de clavegueram.

-Taxa de conservació de camins veïnals.

-Taxa de cementeri municipal.

-Preu públic escorxadors municipal.

-Preu públic rodatge i arrossegament vehicle.

-Preu públic pel subministrament aigua.

-Preu públic servei mercat.

Segon.- Sotmetre'ls a l'atenció del públic en general durant un termini de 30 dies, mitjançant publicació d'anunci al BOP i taulell d'anuncis de la Corporació.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

12. Proposta APA comarca

S'acorde:

1.- Retirar proposta d'APA de la comarca de l'ordre del dia.

Votació: equip de govern (4), sí

UPLTA (3), no

PP (1), no

S'aprova l'anterior acord perquè decidix lo vot de qualitat de l'alcalde-president.

Lo Sr. Pere Joan Chertó expressa que la retirada d'este punt de l'ordre del dia és una prova evident de qui són los que volen fer un tractament polític del tema, al marge dels interessos dels pares i mares afectats.

També expose que esta és una qüestió urgent sobre la qual cal pronunciar-se immediatament.

Lo Sr. Josep R. Pellissa expose el sentit negatiu del seu vot en la necessitat de debatre este tema per la seua importància social.

Lo Sr. Ramon Montagut, membre de l'equip de govern i regidor d'Ensenyament de l'Ajuntament, fonamenta la decisió de retirar del punt de l'ordre del dia en lo fet que serie precipitat un pronunciament davant Ensenyament: s'ha de deixar treballar al Departament d'Ensenyament abans d'emetre judicis de valor sobre els seus actes.

L'Alcaldia insistix en l'existència de raons ètiques evidents per a la retirada d'este punt de l'ordre del dia.

13. Llicències municipals

14. Precs i preguntes

Acta sessió plenària realitzada el dia 18 de març de 1996

Absents: Laura Crespo Sabaté (per motius de salut)

01. Aprovació acta sessió anterior

Los diferents grups polítics fan les següents consideracions:

L'Alcaldia expose que, respecte a l'afirmació del gup UPLTA segons la qual lo tema de l'abocador comarcal no s'havie debatut

en el Ple del Consell Comarcal de la Terra Alta, hi ha documentació facilitada pel propi Consell Comarcal que prove que esta asseveració no es correspon en la realitat.

Lo Sr. Josep R. Pellissa expose, en relació al seu sentit de vot respecte al tema dels residus sòlids urbans, que vol, ratificant-se en tot lo que va palesar en la sessió anterior, remarcar la seua conformitat que la brossa siga treta del poble: la seua presència crea greus problemes de gestió al municipi.

Lo Sr. Pere Joan Chertó, portaveu del grup polític UPLTA, en relació a la posició presa pel seu gup respecte al tema dels residus sòlids urbans, vol constatar el fet que, en acceptar el tractament de la brossa d'esta comarca en un abocador aliè, podem incórrer en l'aplicació del criteri de "solidaritat intercomarcal" segons lo qual haurem d'acceptar contrapartides sovint prou desagradables (per exemple, la possible ubicació d'un abocador de residus industrials que encara no té una seua decidida).

02. Moció APA de la comarca

S'acorde:

Primer.- Aprovar una moció conjunta de tots los gups polítics de la corporació basada en los següents punts:

1r.- Demanar una escola pública de qualitat.

2n.-La permanència dels nostres fills als centres respectius fins que el centre d'ESO (ensenyament secundari obligatori) reunixo totes les condicions necessàries.

3r.-Gaudir d'una infraestructura adequada, sense acceptar ni "barracons" ni solucions improvisades.

4t.- Disposar d'uns serveis de transport i de menjadors dignes i gratuïts.

Segon.- Trametre còpia d'este acord a la Coordinadora d'APA de la Terra Alta.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

Acta sessió plenària ordinària realitzada el dia 17 d'abril de 1996

01. Aprovació acta sessió anterior

02. Enllumenat públic 3a fase

Després de considerar l'acord pel qual se van adjudicar les obres de renovació i ampliació de l'enllumenat públic 3a fase a l'empresa UTE Elecman, SA, pel preu cert de 10.991.554 ptes, s'acorde:

Ratificar-lo en lo seu contingut íntegre.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

03. Liquidació pressupost municipal 1995

Existència en caixes a 31.12.95

2.134.630.-

Pendent cobrament exercici 1995

19.300.927.-

Pendent cobrament d'altres exercicis

3.470.367.-

Total 24.905.924.-

Pendent pagament exercici 1995

20.352.311.-

Pendent pagament d'altres exercicis

3.978.804.-

Romanent de tresoreria 574.809.-

04. Liquidació aportació econòmica veïns del c. del Calvari - c. de Sant Roc.

S'acorde:

Primer.- Aprovar liquidacions econòmiques corresponents a les aportacions econòmiques dels veïns al finançament de les obres efectuades al c. del Calvari i c. de Sant Roc.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

05. Plàstica a EGB. Certificacions

Per tal d'accedir al cobrament de la subvenció atorgada pel Consell Comarcal per a desenvolupar un curs de plàstica a EGB a les escoles públiques, s'acorde:

Primer.- Aprovar la certificació emesa corresponent a les despeses efectuades lo 1r i 2n trimestre de l'actual curs 1995-96.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

06. Immoble estat de conservació deficitari

En considerar el molt deficient estat de conservació que presenten alguns dels immobles situats al nucli urbà del municipi, i la potencial perillositat per als habitatges veïns, per al trànsit de vehicles i de persones, s'acorde:

Primer.- Instar d'ofici l'emissió d'informe de part dels serveis tècnics municipals per tal de determinar la gravetat de cada cas en particular.

Segon.- Requerir els propietaris perquè inicien en caràcter d'urgència les obres de rehabilitació necessàries per a garantir la seguretat dels immobles afectats.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

07. Festa de Santa Magdalena

L'Alcaldia informe al Ple de l'Ajuntament dels diferents aspectes organitzatius de la festa: actuació banda Miravet, habilitació llums al Pilonet, sessió de coordinació en les diferents entitats del poble, activitats que tradicionalment desenvolupe l'Ajuntament.

Lo Ple de l'Ajuntament se done per assabentat.

08. Llicències municipals

09. Inclusió punts ordre del dia

S'inclou en l'ordre del dia de la sessió plenària los següents punts:

1.- Contractació temporal agent d'empadronament.

10. Precs i preguntes.

Nutrició dels Vegetals

(II part)

Josep Maria Alcoverro i
Martínez

La primera cosa importat que hem de fer abans d'escampar el guano o el fem és una anàlisi de la terra. En això sabrem quins elements tenim a la terra, quins hi fan falta, la quantitat, les reaccions químiques que podem posar, què no s'ha de tirar mai i què sí, si té molta calç, i un munt de coses que heu de tindre en compte.

Un camí ja hem fet les anàlisis, los adobs minerals, en secà, los podem escampar, segons lo cultiu, tot lo fòsfor i la potassa i la meitat del nitrogen a la tardor i la resta de nitrogen durant la primavera (això en fruiters).

Ara bé, si utilitzem la fertirrigació, podem fer diverses aplicacions, una mica a la tardor i després, una dosi determinada a cada reg utilitzant, això sí, adobs solubles en aigua.

Los guanos poden ser simples, com lo sulfat amònic del 21%, lo clorur de potassa del 60% o el superfosfat de calç del 18%; o bé, compostos com lo 9-18-27, 12-12-24 que mos indiquen la composició en nitrogen (9 ó 12) en fòsfor (18 ó 12) i en potassa (27 ó 24) segons n'agafem un o l'altre. Si volem per a fertirrigació, podem utilitzar el nitrar potàssic (13-0-46) i molts d'altres que hi ha al mercat. Estos minerals també els podem aportar a les plantes en fems, encara que hem de tindre en compte un seguit de condicions que ja les explicarem quan parléssim dels fems.

Per a saber que li passe a la planta quan li tirem guano o fem mos cal saber també a on van los diferents nutrients, quina funció tenen, en què es converteixen, etc. Anirem descrivint los més importants:

NITROGEN (N):

Se li reconeix al nitrogen un paper fonamental en los següents aspectes del creixement, desenvolupament i rendiment a les collites:

- L'abundància de nitrogen origine una més gran producció de clorofil·la (plantes més verdes); una més gran superfície de les fulles i un increment de l'activitat fotosintètica i per tant, més desenvolupament de l'arbre i dels fruits.

- Incremente el contingut en proteïnes dels òrgans d'emmagatzament: grans, tubercles (pataques) i raïls (pastanagues).

- La bona alimentació nitrogenada de la planta fa que els teixits siguin més rics en aigua i les plantes, en conjunt, més tendres, suculents i digeribles, ja que reduïm la producció de fibres i l'aparició de parts llenyoses. La vellesa i la maduresa es retarden.

- En endarrerir-se l'enduriment dels teixits, la planta és més sensible a l'atac de plagues i malalties. Ara bé, com a conseqüència de la seua forta activitat vegetativa la planta cura més ràpidament les ferides que se li pugon fer.

- Una nutrició en què hi intervingue el nitrogen en excés origine un desequilibri cel·lular i de creixement del vegetal que mos pot portar problemes.

- També un excés de nitrogen, en desequilibrar la relació entre la tija i la raïl, fa que la planta se fixo més malament a la terra i sigue més sensible a la falta d'humitat (plantes "bufades" de tan ufanoses).

- És el factor bàsic del creixement vegetal i actue com a element de xoc sobre la planta. La seua presència estimule una brostada primeranca i provoqe un allargament de les fases del desenvolupament vegetal.

- La seua influència és fonamental en la producció vegetal, ja que en fer més intensa i duradora l'activitat assimiladora de la planta, intervé de forma decisiva en los rendiments de les collites.

- És important destacar, també l'efecte que el nitrogen té sobre la qualitat dels fruits:

a) quant a la producció de forratges i prats: lo nitrogen fa que els teixits d'estes plantes, més tendres i suculents, sigon més volguts pels ramats i augmenton en digestibilitat. L'augment de proteïnes eleve el valor nutritiu d'estos aliments.

b) quant a la producció de raïls i tubercles: lo nitrogen asseure un fort desenvolupament foliar que serà la base per a la formació de sucres i fècula que enriquiran los raïls i tubercles.

Per exemple, a les pataqueres, si hi

tirem un excés de nitrogen o una aplicació tardana, s'ho queden tot les plantes i les pataques no en reben gens i es queden més petites.

c) quant als cultius hortícoles: una dosi adequada de nitrogen, en equilibri en les corresponents dosis de fòsfor i potassa, afavoreix lo desenvolupament vegetal, floració, quallat de les flors i maduresa dels fruits. Un excés perjudique la qualitat dels productes obtinguts (tiges, fulles, raïls i fruits tous i fràgils en menys riquesa de sucres i de conservació més difícil, retarde la maduresa i augmente la sensibilitat de les plantes als atacs de paràsits i virus.

d) quant a l'arbreria: les coses no estan tan clares com en los cultius herbacis (plantes d'horta). En general, se pot observar que una bona alimentació nitrogenada dels arbres proporcione fruits més grossos, més tendres, menys àcids i en major contingut de vitamina C. Los fruits estan verds més temps. Tots estos efectes són conseqüència de l'acció conjunta de factors de la varietat, de la terra, del clima, de les tècniques de treball (llaurada, herbicides), de la poda i conducció de l'arbre, etc.

Carències i diagnòstic foliar: A causa de la seua mobilitat, lo nitrogen se desplace fàcilment cap als punts de creixement o els de màxima activitat funcional. Per això, quan la carència no és molt greu, los símptomes comencen a manifestar-se a les parts més velles de la planta, però a mesura que va avançant ja es distribueix arreu per tota la planta.

La falta de nitrogen reduex la formació de clorofil·la i als òrgans verds apareixen, en conseqüència, de color groguenc, destacant-se molt, a les fulles, los nervis sobre la resta de la superfície de la fulla.

La reducció del creixement tendeix a produir plantes de port més baix del normal; disminuïx també la superfície foliar, i les zones entre cada nus de la planta són més curtes i fines.

La falta de nitrogen produïx plantes raquítiques que s'endureixen prompte. Encara que s'avancen les fases de floració i maduresa, lo nombre de flors i fruits produïts és més petit del normal. Los fruits són més àcids i més acolorits.

Cultius exigents en nitrogen: cols, panís, meló, taronger, pataquera, remolatxa i tomaquera.

Cultius poc exigents en nitrogen: ametller, avellaner, maçanera, perera, oliver i vinya.

(continuarà)

Medicina i Salut

Josep Maria March

CÀNCER DE MAMA

És un tumor maligne situat a la mama. Pot afectar les dos o només una, encara que, en este últim cas també existeix lo risc de tenir-lo a l'altra.

És la primera causa de mort entres les dones de 40 a 50 anys. Esta malaltia la patix lo 5% de les dones i també, però menys, pot sofrir-la l'home.

No se'n sap la causa, però hi ha uns factors que s'han de tenir en compte:

- La raça blanca la patix en més freqüència que la raça negra; les dones d'Amèrica més que les dones d'Europa.

- Pot haver-hi relació familiar, sobretot en parents directes.

- Són factors de risc:

- quan la menstruació es produïx abans dels 12 anys (menarquia precoç),

- quan la menopausa és tardana (per damunt dels 50 anys),

- quan se consumeixen dietes molt greixoses,

- dones que no tenen fills nul·líparas o bé tenen el primer després dels 35 anys.

- Són factors de protecció:

- la lactància protegeix del càncer de mama,

- tenir fills abans dels 18 anys.

- En moltes revistes se diu que l'ús d'anticonceptius afaforeix lo càncer de mama i això no és cert. Los anticonceptius orals no augmenten lo càncer de mama, poden donar sensació de tensió i dolor a les mames, que només passen les primeres setmanes de tractament, i en molta freqüència es pot evitar canviant la píndola per una altra en menys contingut d'hormones.

- Lo primer símptoma és quasi sempre un petit bonyet consistent, dur, i no dolorós; també a vegades pot haver-hi una mica de secreció del mugró. Després, quan lo tumor està avançat hi ha inflamació dels ganglis linfàtics axil·lars (situats al

llarg del trajecte dels vasos linfàtics de l'axil·la) i és molt dolorós.

- Per fer un bon diagnòstic, los mètodes més corrents són lo pal·pament personal, la mamografia (radiografia de mama) i avui en dia s'utilitza molt la termografia (exploració basada en los canvis de la temperatura corporal).

Lo recomanat per tots los metges és l'autoexploració mamària, perquè és ella, la dóna, la qui coneix més les seves mamelles. Se farà a partir de les primeres activitats sexuals o a partir dels 25 anys, i millor que es faigo després de la menstruació.

Hi ha zones de la mama on és més probable tindre el tumor:

- zona central: 25% dels tumors

- zona quadrant superior externa: 45%

- zona quadrant superior interna: 15%

- zona quadrant inferior interna i externa: 5%

Les estadístiques també diuen que la probabilitat de trobar un tumor benigne és major que la de trobar-lo maligne.

Lo tractament ha de ser quirúrgic (mastectomia): extirpació de la mama i teixits envoltants, sobretot els ganglis linfàtics de l'axil·la. Si el tumor és petit només se trau un tros de mama, però quan és considerable, s'extirpe tot (mama, ganglis i fins el múscul pectoral).

Tot ha d'anar acompanyat de terapèutica física i fàrmacs anticancerígens. Lo tractament en hormones sexuals endarrerix l'avanç de la malaltia i millore els símptomes (ha d'anar tot en control mèdic).

Per últim, és molt important la recuperació després de la intervenció, i em refereixo a la recuperació mental de la dóna perquè en molts casos se passe per un estat depressiu i és aquí quan la parella ha de tenir molt a dir en comprensió i ajuda, perquè la total recuperació ha de ser fisiològica, física i psicològica.

CERÀMICA
Humanés
 MAJOR. 7 426051

FRANCISCA CASÉ
SPAR
 Preus d'impacte en els productes SPAR
 S'encomanen corones de flors per 'enterros' i flors per comunions i bodes
 amb guarniment d'església inclòs.
 Pau Picasso, 2. Tel. 42 60 77 EL PINELL DE BRAI

FUSTERIA MECÀNICA
BAPTISTA VALLESPÍ ESPINÓS
 C/ Pilonet, 19. Tel. 42 60 63
 EL PINELL DE BRAI

Construccions BORRÀS
 Treballs ben acabats
 C/ Miravet, 30. Tel. 42 61 99
 EL PINELL DE BRAI

Maria Borràs Amposta
 Comestibles en general
 C/ de la Font, 8. Tel. 42 62 57

FORN DE PA
Teresa Espinós Guari
 C/ Forn, 2. Tel. 42 61 11 EL PINELL DE BRAI

Transports Serres
 C/ Major, 14. Tel. 42 62 64. EL PINELL DE BRAI

ELECTRICITAT i FONTANERIA
A&B C.B.
 INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
 C/ Pilonet, 13. Tel. 42 63 38

Àngels Amposta Borrull
Carnisseria - Cansaladeria
Xarcuteria
 C/ Miravet, 6. Tel. 42 61 59

PERRUQUERIA BERTA
HOME i DONA
Línia de productes REVLON
 Sant Roc, 5. Tel. 42 63 05
 EL PINELL DE BRAI

FERRETERIA PINELL
Ferreteria - Material Elèctric - Llistes de Noces -
Articles de Regal - Accessoris per a la casa i llums
 Plaça del Mercat, 5
 Tel. 42 63 42

PINTURES I DECORACIONS
SERRES
 Camí de la Creu, 10
 Tels. 42 60 34 - 42 60 05
 EL PINELL DE BRAI

TALLER
SALVADOR BORRULL FUCHO
 Servei automòbil i tota mena de mecànica
 C/ Cos, 5. Tel. 42 61 67

Bar Brasseria Can Manel
Especialitat en carn a la brasa i conill en all i oli
 Av. Catalunya, 5. Tel. 42 60 64

Taller Mecànic
Eleuterio Serres Amposta

FARMÀCIA

**Laureano
Blanch
Escurriola**

C/ Sant Jordi, 3. Tel. 42 60 76

SALVADOR

RAMÍREZ

CONSTRUCTOR D'OBRES

Camí Creu, s/n
Tel. 42 63 83

FORN DE PA I PASTISSERIA

MONTAÑA

Plaça del Mercat, 2

Tel. 42 62 17

EL PINELL DE BRAI

ÒSCAR ESPINÓS AMPOSTA

**Reparació de calçat
Artesania en cuir
Gran surtit en corretges i
sandàlies**

C/ Julio Antonio, 11
Tel. 40 01 46. **MÓRA D'EBRE**

RESTAURANT BAR

ÀNGEL

**ESPECIALITAT EN CUINA
CASOLANA
local refrigerat**

C/ Font, 10. Tel. 42 62 35
EL PINELL DE BRAI

COOPERATIVA DE CONSUM SANTA MAGDALENA

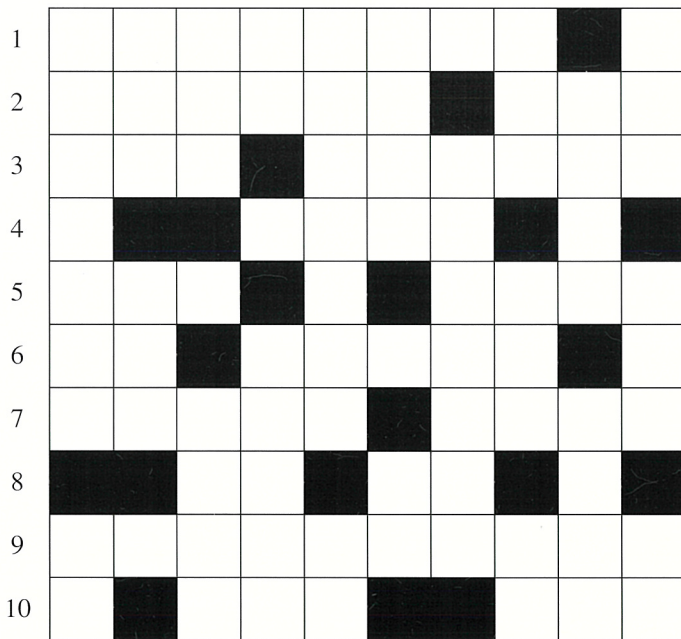
C/ Tortosa, 4
Tel. 42 60 86

Perruqueria Unisex CRIS

C/ Lleida, 26. Tels. 42 60 05 - 42 60 34
EL PINELL DE BRAI

MOTS ENCREUATS

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

HORIZONTALS

- 1.- Posar el peu damunt el peu d'algú. Conjunció
- 2.- Òrgan de l'oïda. Article masculí plural.
- 3.- Al revés, malaltia. llerda.
- 4.- Vocal. "El vaig agafar pels (...)". Consonant.
- 5.- Punt en el futbol. Consonant. Recta, eixerida.
- 6.- Article indeterminat. Treballador del que es diu que té tantes pells com la ceba. Consonant.
- 7.- Instrument de percussió. Nom d'home.
- 8.- Un tros de gol. Una queixa. La porten els principiants.
- 9.- Petites bèsties que es troben en moltes granges del Pinell (fàcil, no?).
- 10.- Preposició. Trio d'asos. Quasi Àsia.

VERTICALS

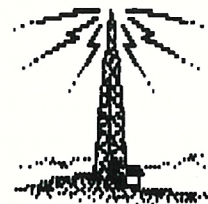
- 1.- A Pradip, formiga. Aliment diari.
- 2.- En aquest moment. Onada. Conjunció disjuntiva.
- 3.- A l'inrevés, allò que fan les abelles. Consonant. Esfera.
- 4.- Societat limitada. Consonant. Hi ha gent que dorm a la ...
- 5.- Que no és legal. Dues vocals iguals.
- 6.- Quan surt el sol, canta. Consonant. Carta campiona.
- 7.- Vocal. Ànima.
- 8.- Monarca. Mitja camisa. Déu del Sol.
- 9.- En ludopatia les trobareu. Es posen al parar la taula.
- 10.- Cançó canària. Amb l'oli fa molt bona parella. Afirmació.

GERMANS FABREGAT, C.B.

CONSTRUCCIONS EN GENERAL

C. Sta. Magadalen, 18
Tels.: 42 60 73 - 42 62 77
43594 EL PINELL DE BRAI

INSTAL·LACIONS BILBE, C.B.

- Instal·lacions i reparacions electricitat
- Fontaneria, calefacció, gas, aire condicionat
- Electrodomèstics
- Muntatge de rega (normals i automatitzats)
- Bombes...

**Es fan pressupostos sense
compromís**

C/ Molí, 65. Tel. (977) 42 02 92
43784 CORBERA D'EBRE

Hi ha més de
vint mil raons
per fer cultura

CONSTRUCAT